

193509

SZÉKELY BÉLA

SZEDZSERA

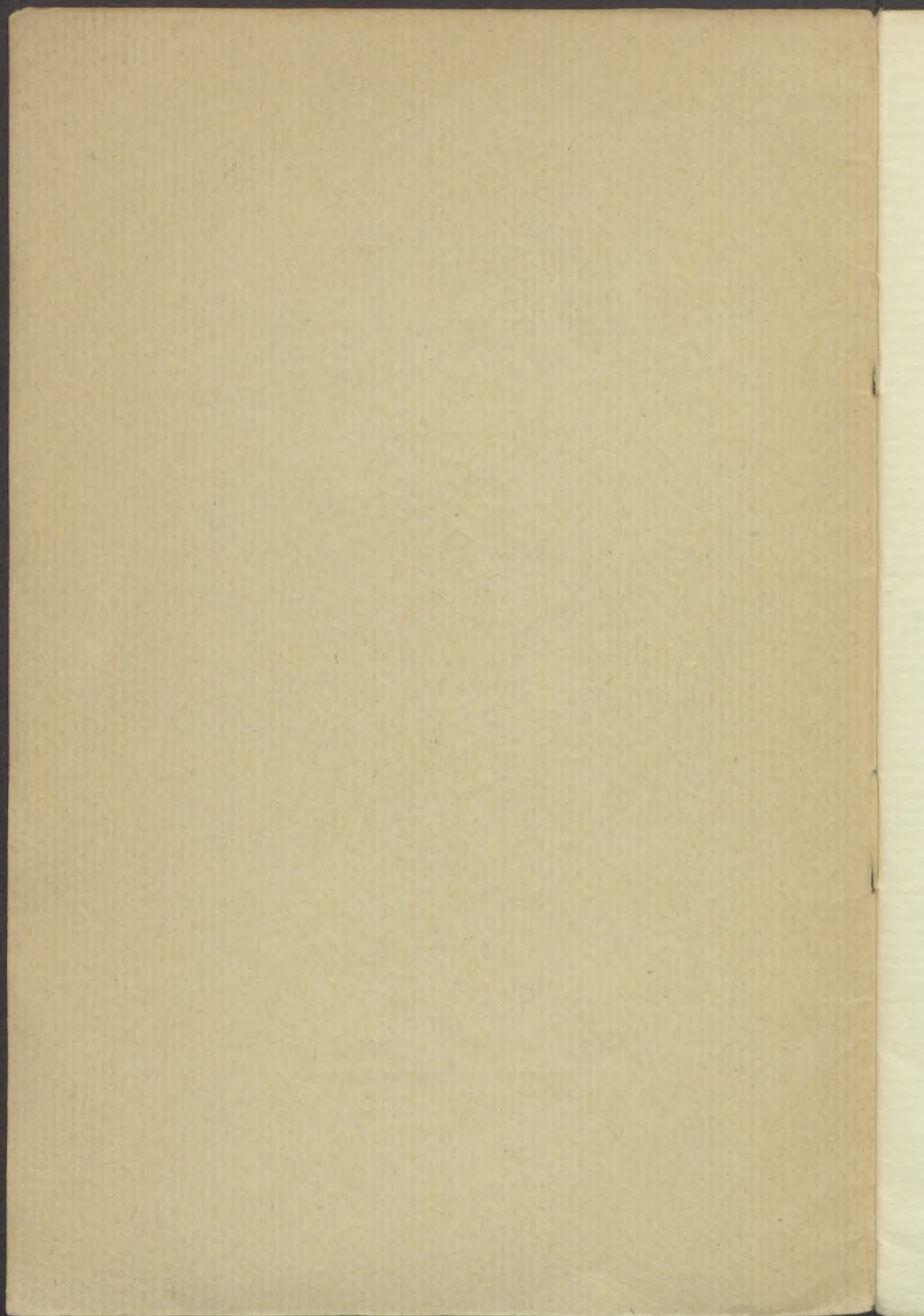
KIS SOMÉR-DRÁMA

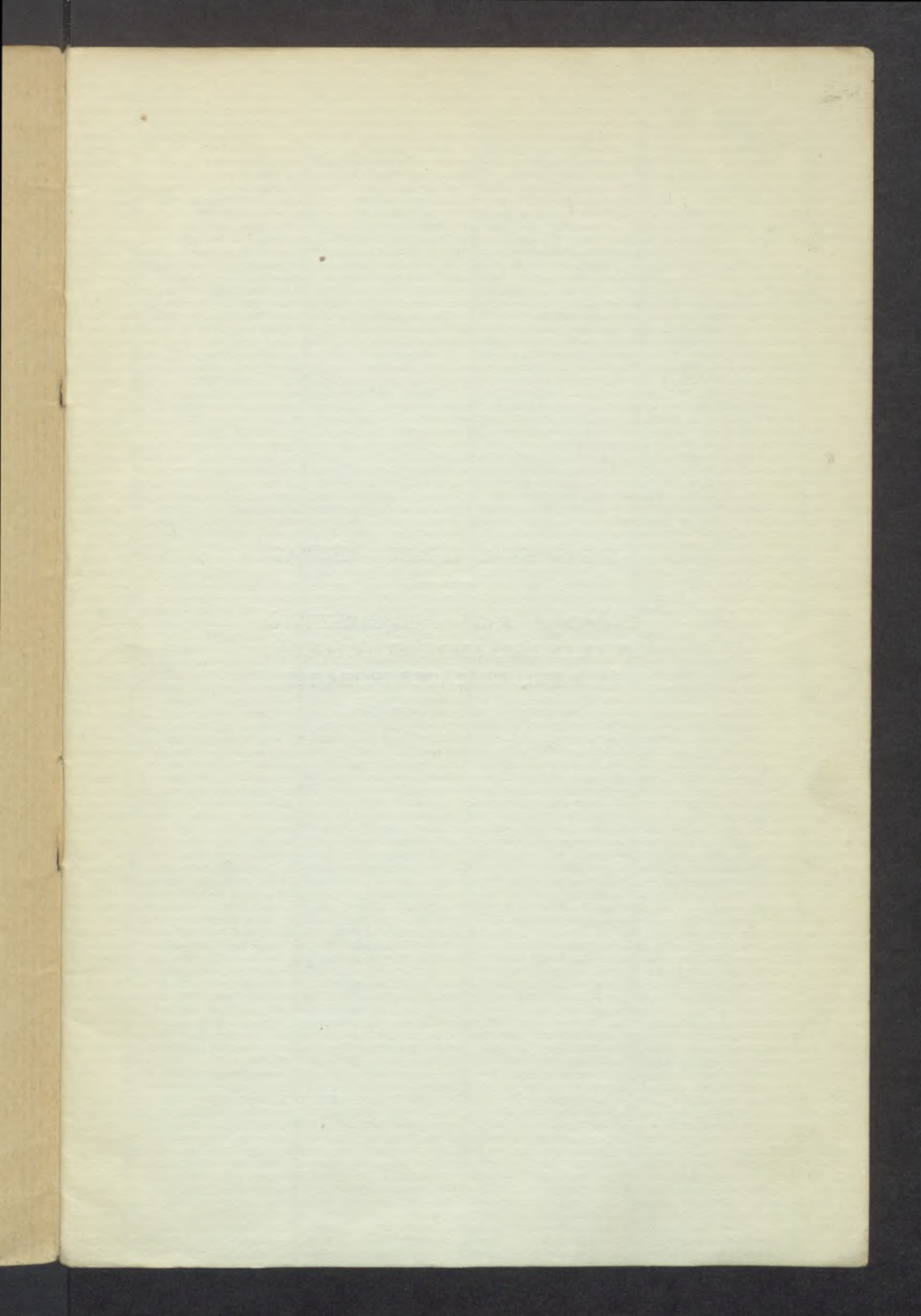

W I E N 1 9 2 6

MULT ÉS JÖVŐ KIADÁSA

B

SZINPADOKKAL SZEMBEN KÉZIRAT.

ELŐADÁSI JOGA MEGSZEREZHETŐ
MULT ÉS JÖVŐ SZERKESZTŐSÉGÉTŐL
ÉS A KKL. ORSZÁGOS IRODÁITÓL

SZÉKELY BÉLA

SZEDZSERA

KIS SOMÉR-DRÁMA

W I E N 1 9 2 6

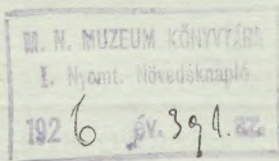
MULT ÉS JÖVŐ KIADÁSA

P.O. Imml.
1391 Ka

Szedzsera, a legrégebb palesztinai kolóniák egyike, a kolonizáció első éveiben sokat szenvedett rabló beduinok támadásaitól. A kolonisták valósággal úgy dolgoztak, hogy egyik kezükben az eke szarvát fogták, a másikban a fegyvert. Ennek az immár letűnt, hősi korszaknak egyik kis epizódját örökíti meg ez a kis történet. Szereplői élő alakok, chalucok és chalucák, akik vérrel és hősies munka verejtékével írták be nevüket Erec-Jiszráél új történetébe.

193509

Körvin Testv. Bpest

SZEREPLŐK:

JAKOB PLOTKIN chaluc, azelőtt poltavai gazdag
kereskedő, 45 éves.

PLOTKINNÉ 40 éves asszony.

HANNA, a leányuk, 18 éves.

LAJZER, fiuk, 20 éves.

JICHOK, fiuk, 18 éves.

IZRAEL KORNGOLD sómér (zsidó csendőr).

BERL sómér.

SAMUEL MELAMED.

HASSZAN, a cserkész sejk fia, 20 éves.

SOMÉREK, CHALUCOK.

*Történik Szedzsera, palesztinai kolónián 5679 (1919)
széder estéjén.*

Első jelenet.

(Tágas, hodályszerű szoba. A falakon néhány házi szerszám lóg csupán. A sarokban ásók, kapák stb. Hosszú pészachi asztal, durva lenszöttes abrosz. Egy féloldali ülésre kipárnázott szék. Igen egyszerű munkáslakás.)

PLOTKINNÉ *(a széderasztalt készíti elő, a szédertálon rakosgat)*: Már igazán hazajöhetnének . . . Ugyan ezért a széderestéért valóban nem érdemes. *(A „moraj“-t rakosgatja.)* Keserű gyökér . . . A mi keserűségünk mellett nem volna szükség még erre is . . . Jutott nekünk bőven belőle különben is.

HANNA: Hagyjad anyám . . . ne zugolódj. Hisz látod, hogy apa egész más ember, amióta itt van. Nem gondol többé az üzletére és Poltavát is egészen elfelejtette. Csak a föld: az mindene. Hajnalban már künn van a mezőn. „Ez a mi földünk“, mondja. „Erec Jiszraél!“ . . . Még soha olyan boldognak nem láttam, mint ma, amikor ételt vittem a mezőre. Megölelt, megcsókolt . . . Ma, mondotta, nem az egyiptomi kivonulást fogjuk csak ünnepelni, de a galutból valót. Hogy kivezetett Micrajimból, már ez is elég lett volna, de

hogy idehozott bennünket, vissza őseink földjére: ez az Ur végtelen jósága. Légy jókedvű, anyám, hadd legyen ez a szédereste valóban Erec Jiszráél ünnepe . . .

PLOTKINNÉ: Ezért kinlódott, ezért kinlód-tam én? A gazdag kereskedő, a rosekól, a poltavai Plotkin. És ezért neveltelek téged? Ezért adtalak iskolába? Ezért jártál gimnáziumba? Hogy most ételt vigyél ki a mezőre, hogy a tyukketrecet takarítsad, hogy széder estére még habfehér abroszom se legyen, hogy egy ilyen szénaszinben ünnepeljünk a poltavai ebédlő helyett . . . És a Lajzer . . . Orvos lett volna belőle, most trágyát hord a mezőre, éjjel meg a sómérekkel posztot áll a szélben . . . Az én drága Jichakom pedig, kiből biztosan rebbe lett volna, a lovakat keféli és el-takarít alóluk. Hát ezt érdemeltem én meg?

HANNA: Ne panaszkodj anyám, ott Poltavában szebb szobában és pompásan terített asztal mellett ültünk a széderasztalhoz. Ott én uri kis-asszony voltam, a gazdag Plotkin leánya . . . Ott azonban vendégségben voltunk, keserű, orosz vendégségben, idegenségben, galutban. Ez azonban a mi földünk, őseink földje . . . A mi földünk: *zsidó föld* . . . Igen! Inkább vagyok én itt szegény chaluc leánya, mint ott gazdag gimnázista kis-asszony. És apánk is boldog, a Lajzer is . . . Jichok is . . . Ne busulj anyácskám te se, ne vágyakozz vissza . . . Hallottad . . . Odesszában pogrom volt megint . . . felgyújtották a zsidók

utcáit . . . betörték a zsinagógákba, falhozcsapkodták a csecsemők fejét, az asszonyokat, a leányokat pedig . . .

PLOTKINNÉ: Ne . . . ne folytasd (*nehéz sóhajjal.*) Talán igazad van . . . De ott a kozákok ütöttek agyon, itt pedig az arabok leselkednek ránk . . . Ők hajtják el a mi drága marháinkat, tiporják a vetéseinket.

HANNA: Az araboktól nem félünk, most már nem félünk. Addig, amíg kevesen voltak a testvérek, az arabok nem törődtek velünk, gyámkodtak felettünk, sőt védelmeztek is bennünket az idegenek ellen. De amióta a mi testvéreink, a mi sómérjaink, kezükbe vették a fegyvert a saját véreik védelmére, az arabok ellenségeinkké váltak, mert érzik, hogy napról-napra többen leszünk s erősebbek vagyunk. Ezért lettek ellenségeink. De a sómérek nem félnek, megvédenek tőlük . . . A sómérek megvédenek . . . A Berl Schweiger még az arab cserkészsejk fiát, a Hasszánt is majd agyonverte . . . A Sámuel Melámednek olyan szeme van, mint a sasnak, minden lövése talál. És a Smiél és a Móse és a Cheskele . . . Megvédenek ők . . . hogy Chaver Korngoldról ne is beszéljek.

PLOTKINNÉ: Ne is beszélj . . . Azt hiszed, nem láttam, hogy ott settenkedik körülötted. Mintha egy olyan rongyos sómérkölyök számára neveltelek volna. A gazdag Plotkin lányát.

HANNA: A szegény chaluc Plotkin lánya,

anyám. Sómérnek lenni pedig többet jelent anyám, mint gazdagnak lenni. A gazdagok csak a pénzüket adhatják Erec Jiszráélért . . . a sómérek vérükkel válthatják meg a Szentföldet.

PLOTKINNÉ: No jól van, jól . . . na, nem akartalak bántani. Csak épp úgy eszembe jutott a régi Poltava . . . No de sietek is . . . Nemsokára itt lesznek. A kitlit se kerestem még elő. Ott van a láda fenekén . . . Ahogy Poltavában elpakkoltuk. *(Baloldali ajtón kimegy).*

Második jelenet.

HANNA *(rakosgat, az ablakhoz megy)*: Szegény sómér fiú, szegény chaluc lánya bizony ille- nek egymáshoz . . . Vajjon igaz-e az, ha valakire erősen gondolunk, megérzi és megjelenik. És nekem nincs egy gondolatom se, amely ne Korn- golddal foglalkozna. Hol lehet most? Mit csinál- hat?

Harmadik jelenet.

IZRAEL KORNGOLD *(megjelenik, övében revolver, vállán fegyver)*: Salom Hanna! Ben- nünket vársz? Jönnek a többiek is. Ez lesz csak az igazi széder este . . . Én fogom mondani a mánistánót. És sómér létemre lopni is fogok, el- lopom az afikajment. És mit gondolsz, mit kérek majd érte?

HANNA: Mit?

IZRAEL KORNGOLD: Téged! Én édes szívem.

HANNA *(szégyenlősen elfordul és kiszalad)*

a baloldali ajtón. Izrael mosolyogva néz utána. Leveti, majd megsimogatja, felakasztja a fegyvert. Ezalatt a szin megtelik. Elöl jönnek Plotkin és két fia, utána a sómérek, vállaikon fegyverrel.)

Negyedik jelenet.

PLOTKIN: Salom. Chaver Korngold te már itt vagy? *(Mosolyogva.)* Mindjárt gondoltam... *(sómérekhez):* Testvérek! Ez az első pészachunk őseink földjén, ez az első széderestém, amelyet Erec Jiszráélben ünnepelek. Ez volt az én vágyam. Itt elmondani a régi egyiptomi kivonulás történetét. És itt elmondani a galutból való kivonulást... Csakhogy ezt megérhettem. *(Közben a sarokban lévő mosdóban kezet mos, utána fiai és a sómérek. Hanna törölközőt hoz, Plotkinné a kitlit hozza.)*

SÓMÉREK: Salom.

PLOTKINNÉ: Salom sómérek. Foglaljatok helyet... Kezdhetjük a szédert. *(A sómérek leülnek a padokra.)*

PLOTKIN *(leül a kipárnázott székre):* És most ősi szokás szerint elő kellene vennünk a hagádát és el kellene imádkoznunk a kivonulás történetét. De tudja Isten, úgy érzem, hogy itt Erec Jiszráélben nem elég a hagada. Ujat kellene csinálni a régihez. Csupa dalból. Dalokban kellene elmondani a galut szenvedéseit és a kivonulást. Akarjátok? Kezdjük ezzel a szédert...

IZRAEL: De előbb megkérdezem, ahogy a hagádában van... Mánistánó hálájló háze...

BERL (*nagyon komolyan*): Várj csak! Mindenekelőtt abban, hogy mi sómérek széder estén elfelejtkeztünk a legszebb és legsúlyosabb kötelességünkről, a kolónia védelméről. Nem állítottunk ki őrszemet. Másodszor abban, hogy ma kétőzött figyelemmel kell örködnünk, mert ugyebár Szedzserában ma este minden becsületes zsidó nyitva hagyja az ajtaját, hogy a vándor bejöheszen. Harmadszor pedig, ma csapatostul indulnak a halált hozó vándorok Szedzsera felé, hogy a nyitvahagyott ajtókon halált hozzanak a chalucokra és családjaikra. És negyedszer (*kivágja az ajtót*) az első vándor megérkezett. (*Megragadja, berántja.*) Üdvözlőjétek hát!

Ötödik jelenet.

SÓMÉREK (*felugrálnak, fegyvereik után kapkodnak, rá akarnak rohanni*): Hasszán! Üssétek le!

PLOTKINNÉ: Mit keresel te itt? Mi közöd neked Szedzserához? Nem tudod, hogy nincs szükségünk már rátok, a ti fegyvereitekre, megvédenek a sómérek bennünket . . .

SAMUEL MELAMED: Leselkedni jött, hogy aztán nyakunkra hozza társait . . .

JICHOK: Így akar bosszút állni Berlen, mert a multkor majd agyonverte . . .

LAJZER: Miért hallgatsz? . . . Azt hiszed, hogy félünk? . . .

HASSZÁN (*fiatal arab*): Hát igen. Félték! Most is, hogy összebujtatok, mint az akolban a

nyáj, ha sakált érez. Igen, féltek tőlünk! És majd lesz is nemulass. Eddig is úgy hívtunk benneteket: „a halál gyermekei”, mert a sorsotok meg van pecsételve. Gyávák vagytok! (*A sómérekre mutat.*) Azt hiszitek, hogy ezek a kölykök megvédenek benneteket, mert játékszert kaptak a kezükbe. Nem lehet birni azóta velük. Na, mit morogtok? Tán nem tetszik amit mondok? Gyertek, tépjetek szét! Miért nem mozdultok? Hiszen ti bátrak vagytok. No majd meglátjuk, hogy meddig tart ez a bátorság?

PLOTKIN: Szégyeld magad Hasszán! Be-löled csak a gyűlölet beszél. De minket ma nem sérthetsz meg, ma nem bánthatsz meg *itt* nálunk, *a mi* házunkban. Te ezt nem tudtad. Ma *itt* nálunk széderestén vendégünk mindenki — akár jóbarát, akár ellenség — aki a házunkba jött. Ma nekünk ünnepünk van. Ma nekünk szeretettel kell fogadnunk az idegent, ki házunkba téved. Ül le. *Itt* biztonságban vagy. Légy a vendégünk.

HASSZÁN: Hát ezért nem téptetek szét, hát ezért nem bántottatok?

PLOTKINNÉ: A vendéget mi nem bánt-hatjuk!

HANNA: Érezd magad jól minálunk. A mi földünkön!

PLOTKINNÉ: A mi házunkban!

HASSZÁN: Megszégyenítettetek, bevallom. És a vendégjog szent . . . Minálunk, araboknál

is. Én ezt a szent jogot tiszteletben tartom, vendégetek vagyok.

SÓMÉREK (*kissé vonakodva helyet csinálnak Hasszánnak, aki leül.*)

PLOTKIN: És most folytassuk. A mánistánó nem sikerült valami jól. Most a kivonulás következik. Ki tud erre egy dalt?

SÓMÉREK: Mind, mind. (*A chalucok énekelnek.*)

KORNGOLD: És most egy vigát, a mi földünkről valót. (*Vig ének következik: „Somér Jiszráél” vagy „Am Jiszráél cháj”.*)

HASSZÁN (*az ének alatt nagyon türelmetlen . . . küzd magával . . . a dal végén felugrik*):
Elég volt! Elég volt! Isten gyermekei, ne játszatok az életetekkel. Vendégetek vagyok, meg kell mondanom: mire a hold egyvonalba ér a göncöl-szekerével, megtámadnak benneteket. Engedjétek . . . ma este én leszek az őrszemetek. Ma este én védlek meg benneteket, hogy nyugodtan ünnepelhessetek. Ez Hasszán kötelessége, a sejk fiaé, kit ma vendégül láttatok.

KORNGOLD: A vendég: vendég. Ma este én következem sorra, Enyém ma az őrtállás joga... Már megyek is . . . De Plotkin testvér . . . aki a mánistánót mondja . . . annak kell ellopni az afikajment . . . Törd ketté a középső maceszt . . . add ide az afikajment . . . és én visszahozom, idejére visszahozom . . . És amit kérek, azt nem szabad megtagadni . . . Még a galutban sem . . . Úgy-e nem tagadod meg?

SÓMÉREK (*egyenként felugrálnak*): Én megyek, én megyek, Korngold maradjon!

BERL: Én fogok menni! Én vagyok a legidősebb sómér!

PLOTKIN (*határozottan*): Nem fiúk, Izraelen a sor. Ő megy. (*Letöri az afikajment*): Itt van! Vigyázz rá, nehogy elveszítsd, mert akkor . . . (*Hannára néz*) nem kapsz semmit.

PLOTKINNÉ: Talán mégis Hasszán menjen, ugye Hanna?

HANNA (*lesüti a fejét*): Izrael Korngold sómér anyácskám, sómér . . . Menj! (*Asztalra borul*).

KORNGOLD (*közben az afikajment a szíve fölé rejt, fegyverét veszi, az ajtóban*): Salom testvérek! Salom Hanna! Az afikajmenre jól vigyázzok, Salom . . .

MIND (*kivéve Hasszánt*): Salom, Isten óvjon.

Hatodik jelenet.

PLOTKIN: És most kezdődjek a széder. Korngold nem fejezte be. Folytassuk tehát a kivonulást. (*Előveszi a hagadát. Mindnyájan.*) Rabszolgák voltunk Egyiptom földjén (*tovább olvassa a hagadát, kint láрма, majd lövések hallatszanak. A sómérek felugrálnak és megragadják a fegyvereiket.*)

HASSZÁN: Maradjatok, Izrael egyedül elbánik velük. Azt hiszik, hogy ma senki sem áll őrt,

ma senki sem vigyáz. De ha látják, hogy helyén áll a sómér . . . elszaladnak . . .

BERL: Mindegy! Gyerünk!

Hetedik jelenet.

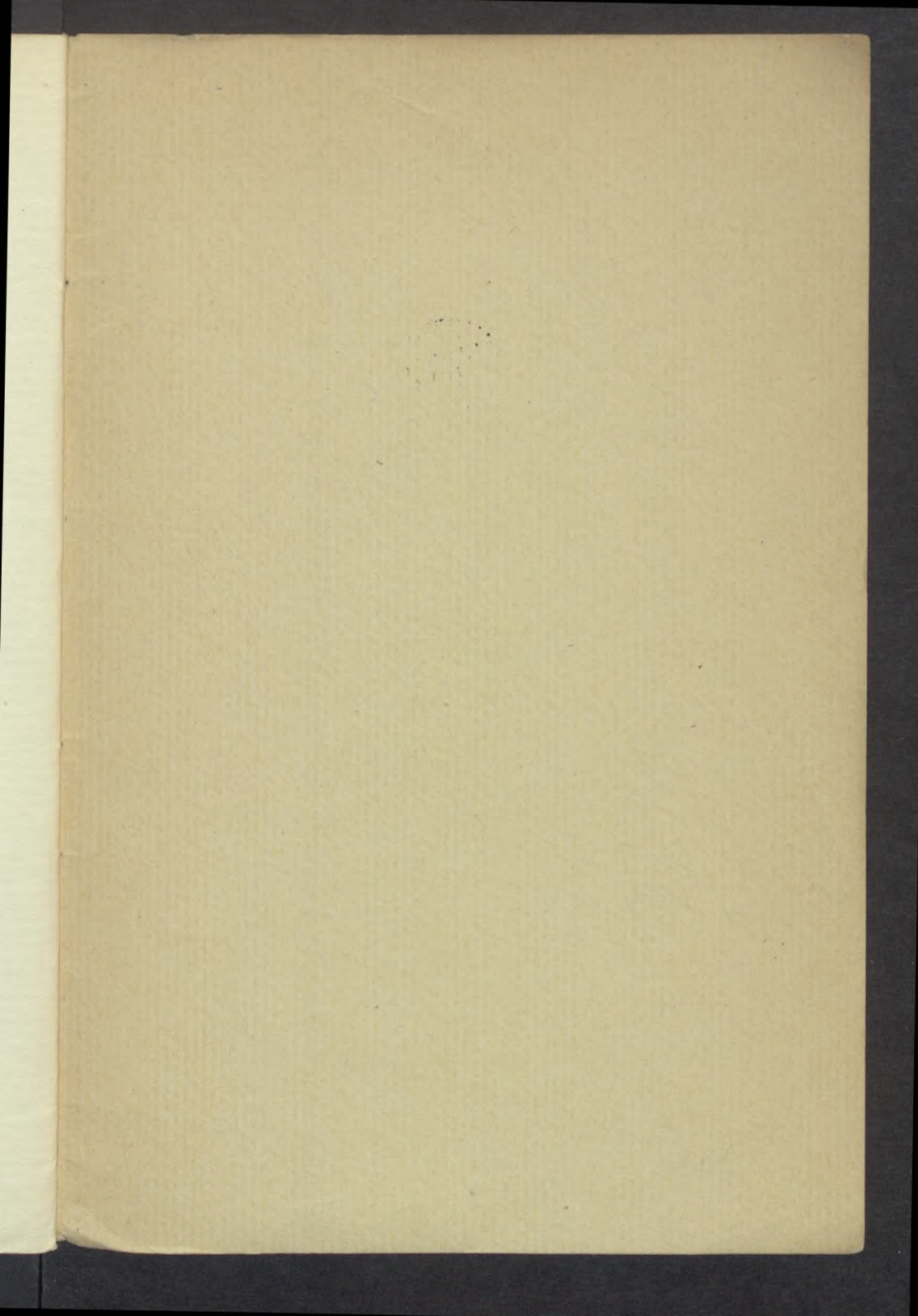
KORNGOLD (*tántorogva, véres inggel, be-esik az ajtón*): Maradjatok . . . Mint a nyulak, úgy futottak . . . Szép széder este ez . . . mondhatom . . . (*Tántorogva lerogy a székre*).

HANNA (*odarohan hozzá*): Jaj, megsebesült . . . Istenem . . . Istenem . . .

KORNGOLD (*felnyitja véres ingét, s kiveszi a bevérzett afikajment*): Semmi . . . De az afikajment mégis visszahoztam! . . .

(*Függöny.*)

Korvin Testvérek Budapest